

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra výtvarné výchovy
Univerzita Karlova

Posudek oponenta závěrečné práce

Vedoucí diplomové práce: MgAr. Magdalena Novotná, Ph.D.

Oponent diplomové práce: Mgr. MgA. Sylva Francová, PhD.

Autor diplomové práce: Barbora Staňková

Studijní program: Učitelství pro základní školy

Studijní obor: 1. stupeň

Akademický rok: 2022/2023

Název práce: Moje všechna začínající já

Obsah a cíl práce, struktura práce

Diplomová práce se věnuje zkoumání různých rolí začínajícího pedagoga, konkrétně autorky práce a tématu identity, nejen té pedagogické. V teoretické části se studentka zaměřuje na vymezení pojmu identity z různých úhlů (psychologického, filozofického, sociologického), věnuje se metafoře divadla v životě i profesní identitě učitele. Další část vychází z umění jako zdroje inspirace pro zkoumání identity. Zde vychází z výstavy „Já, bezesporu“, která byla převzata z Německého Kunstmusea Wolfburg pražským Rudolfinem v roce 2011 a z části výstavy Margity Titlové v Domě u Kamenného zvonu z roku 2023. V dílech autorů Margit Titlové, Rineke Dijkstry, Marlen Dumas, Cindy Sherman, Christiana Boltanski zkoumá přístup k otázce identit a subjektivit a jsou inspirací pro její vlastní autorské fotografie.

Práce obsahuje výzkumnou část, která analyzuje autobiografické (deníkové) záznamy situací ze začátku pedagogického působení studentky a součástí je i artografický projekt pracující s autorskými fotografiemi. Přes zkoumání skupinové a profesní identity člověka se zaměřuje i na porozumění vlastní identity.

Cílem práce je snaha studentky porozumět rolím, které ovlivňují a utvářejí její pedagogickou identitu, ale zároveň směřuje k analýze hodnot pedagogické profese obecně, obzvláště ve specifickém období pedagogických začátků.

Práce je srozumitelně strukturovaná a postupně v jednotlivých kapitolách a podkapitolách z různých úhlů zkoumá oblasti, které vedou k poznání sebe sama, své identity i obecně rolí začínajícího pedagoga.

Věcné zpracování (teoretické a metodologické zakotvení, náročnost tématu, inovativnost, přínos práce, formulace závěrů)

Práce rozvíjí mnoho témat souvisejících s jejím zaměřením, ukazuje autorčin široký záběr v pojmání uchopeného tématu, kdy zkoumá svou identitu v roli začínající pedagožky skrze své autobiografické záznamy i své fotografie. Vychází z odborné literatury pedagogického, psychologického i uměleckého zaměření.

Kladně hodnotím zkoumání pohledu na identitu i z hlediska filozofického, kdy vychází například z myšlenek Václava Havla a jeho důrazu na osobní odpovědnost, svobodné rozhodování a mravní normy jako součásti individuální identity.

Důležitou součástí práce je výzkum, kdy si jako cíl dává studentka prozkoumání různých aspektů proměny identity začínajícího učitele - autorky práce a klade si výzkumné otázky. Využívá k tomu narativní výzkum a vychází i ze svých deníkových zápisů. Rozsáhle se věnuje analýze svých různých rolí – dítěte, studentky a pracující (nápadité je například zkoumání role „Učitelky, která si hlídá momenty rezignace“ nebo „Smajlíkové učitelky“), doplňuje je dobovými fotografiemi z daných období. Velmi otevřeně rozebírá své zkušenosti, postoje, pocity. Odlišnou barvou písma jsou označeny odpovědi na výzkumné otázky, které si studentka klade, někdy působí zařazení textu k otázce trochu nesrozumitelně (zelený text na straně 44, modrý text na straně 59). Jasnější rámec popisovaným rolím dává kapitola „5.2. Shrnující komentáře k analýze rolí a situací“, kde zhodnocuje a zamýšlí se nad nejrůznějšími rolemi a situacemi souvisejícími s pedagogickou dráhou studentky.

Za velmi cennou považuji autobiografickou část práce představující deníkové zápisy ze závěru školního roku 2018/2019, které jsou doplněny krátkým komentářem zpovzdálí glosujícím či s nadhledem analyzujícím zápisky a hlavně v další kapitole rozbor těchto záznamů, sebe sama a svých potřeb v souvislosti s pedagogickou profesí. Sebereflexi doplňuje i poznávání sebe sama skrze hru „Poznávám se“ a artografické zkoumání prostřednictvím stylizovaných fotografií.

Autorská část (kontext českého i světového umění, reflexe vlastní tvorby, dokumentace uměleckých děl)

Součástí autorské části práce jsou fotografie stínů studentky v kontextu prostředí, které poté artograficky zkoumá svou identitu a přemýšlí díky nim nad tím, kým je. Oceňuji, že studentka pečlivě ohledává své inspirace a věnuje se krátce i médiu fotografie, které využila pro svou práci a fenoménu sebezaznamenávání „selfie“ jako nejrozšířenějšímu druhu autoportrétu. Tuto část práce předchází ukázka z výstavy „Já, bezesporu“, která svými rozmanitými pohledy na identitu studentce nabízí možné přístupy k tvorbě. Přímoou inspirací zaznamenáváním svých stínů je Martita Titlová, která ve své ranné práci fotografovala a manipulovala svůj stín a její dílo mělo podobu osobní performance. Výtvarně silně působí fotografie stínu ve dveřích, kterou utváří jasná záře světla a zajímavě působí ve fotografii ponechaná část reálného prostředí (skříň) (obr. 45). Trochu nejasné je znázornění Humoru, Extroverze (obr. 54), kde fotografie se vymyká tím, že nepracuje tolik se stínem ale spíše s naznačeným portrétem. Fotografie, kde je spolu se stínem vidět i část těla autorky, obsahují i další perspektivu a tím i možnost o nich více přemýšlet (např. obrázek 47 nebo 52). Bylo by zajímavé s takovýmto zaznamenáváním stínů pracovat časosběrně, sledovat svůj stín a jeho podobu vždy na stejném místě opakovaně nebo ve stejný čas ale v jiné situaci, jiném místě.

Grafické, formální a jazykové zpracování

Práce je po jazykové stránce dobře napsaná a vhodně graficky i formálně zpracovaná. Všimla jsem si jen několika malých chybiček, kdy je navíc čárka či dvojí zopakování jednoho slova.

Správnost citace a odkazů na literaturu

Studentka vychází z mnoha zdrojů a správně cituje.

Univerzita Karlova Praha, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy

Otázky k práci:

1. Jak byste se svými žáky pracovala s tématem „identity“ ve výtvarné výchově? Byl by pro Vás inspirativní některý z umělců, které ve své diplomové práci představujete?
2. Co považujete za nejdůležitější, dle Vaší zkušenosti, pro podporu „začínající učitelky“ od jejího okolí, školy?

Doporučení k obhajobě

Datum 30. srpna 2023

Podpis